

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Grzegorz Tyrka
Protokolant	Korneliusz Jakimowicz

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2020 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy A. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania A. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 24 października 2019 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) sędzia Grzegorz Tyrka

Sygn. akt VIII U 2293/19

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 24 października 2019r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił odwołującemu A. J. prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że odwołujący nie spełnił kumulatywnie przesłanek zawartych w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 965 ze zm.): odwołujący nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszącego co najmniej 15 lat, po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie udowodnił rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Organ rentowy podał, że do stażu pracy w szczególnych warunkach uwzględnił okres zatrudnienia ubezpieczonego od 1 września 1995r. do 31 grudnia 2008r. ((...) Sp. z o.o.) i nie uwzględnił okresów:

1) od 1 stycznia 1984r. do 10 września 1989r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w K., ponieważ

w świadectwie z 25 marca 1998r. pracodawca błędnie określił punkt w powołanym zarządzeniu resortowym, to jest Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej

z 1 lipca 1983r., czyli pkt 2 „ kierowca autobusu o liczbie miejsc siedzących powyżej 15 ”, zamiast pkt 1 „ kierowca samochodu ciężarowego (pojazdu członowego) i specjalnego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym co najmniej 3,5 tony ”,

2) od 4 października 1993r. do 31 marca 1994r. i od 1 kwietnia 1994r. do 31 sierpnia 1995r. w Grupie (...) sp. z o.o., ponieważ w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 13 maja 2019r. pracodawca nie określił charakteru świadczonej pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. oraz brak jest informacji, czy pracę w warunkach szczególnych wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, ponadto wykazane stanowisko pracy „ mechanik samochodowy ” nie pokrywa się ze stanowiskiem wykazanym w świadectwie pracy

z 1 września 1995r., to jest „ mechanik – kierowca ”, a także ze stanowiskiem wymienionym w wykazie A dziale XIV poz.16 pkt 1, to jest „ mechanik zatrudniony wyłącznie w kanałach ” zarządzenia nr 17 Ministra Górnictwa i Energetyki z 12 sierpnia 1983r.

Odwołujący domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W uzasadnieniu ubezpieczony wskazał, że w okresie od 1 stycznia 1984r.

do 10 września 1989r. w pełnym wymiarze czasu pracy pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, w okresach od 4 października 1993r. do 31 marca 1994r. i od 1 kwietnia 1994r. do 31 sierpnia 1995r. pracował jako mechanik samochodowy w kanałach. Zatem ww. okresy sporne powinien mieć zaliczone do pracy w warunkach szczególnych, podobnie jak okres od 11 września 1989r. do 3 października 1993r. w Rudzkiej Spółce (...), kiedy to pracował jako mechanik samochodowy w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Ubezpieczony dodał, że na dzień 1 stycznia 2009r. legitymuje się wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych i stąd spełnia przesłanki do przyznania mu emerytury pomostowej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zajęte w decyzji zaskarżonej.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 16 września 2019r. odwołujący A. J., urodzony dnia (...) złożył wniosek o emeryturę pomostową.

Organ rentowy uznał odwołującemu okres składkowy i nieskładkowy ustalony na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS w wymiarze 41 lat 10 miesięcy i 26 dni.

W okresie od 1 stycznia 1984r. do 10 września 1989r. ubezpieczony był zatrudniony w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony. Zakład pracy sporządził dla ubezpieczonego świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 25 marca 1998r. wskazując, że jest to praca wymieniona w wykazie A dziale VIII poz.2 pkt 2.

W okresie od 11 września 1989r. do 3 października 1993r. ubezpieczony był zatrudniony w KWK (...) na stanowisku mechanika kierowcy pojazdów samochodowych na powierzchni i od 1 grudnia 1991r. ślusarza na powierzchni.

W okresie od 4 października 1993r. do 31 sierpnia 1995r. ubezpieczony był zatrudniony w Spółce Kopalnie (...) S.A. jako mechanik samochodowy do 31 marca 1994r. i od 1 kwietnia 1994r. do 31 sierpnia 1995r. jako sztygar zmianowy, zgodnie z wykazem A działem XIV poz.16 pkt 1 i poz.24 pkt 1.

Od 1 września 1995r. do nadal ubezpieczony jest zatrudniony w (...) Sp. z o.o. w R..

Pracodawca sporządził dla ubezpieczonego świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z 13 sierpnia 2019r., w którym wskazał, że w okresie od 1 września 1995r. do 31 grudnia 2008r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał (z wykluczeniem okresów pobierania zasiłków chorobowych) prace w warunkach szczególnych: kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe są wykonywane prace wymienione w wykazie (wykaz A dział XIV poz.24 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.), jako dozór inżyniersko – techniczny na stanowiskach: sztygar zmianowy w Oddziale (...), starszy mistrz – sztygar zmianowy w Oddziale Sprzętowo – Transportowym, starszy mistrz – sztygar zmianowy pełniący obowiązki Kierownika D. Usług (...) i od 1 stycznia do nadal Kierownik Sekcji Sprzętowo – Transportowej.

Powyższy okres od 1 września 1995r. do 31 grudnia 2008r. (z wyłączeniem okresów nieskładkowych) organ rentowy zaliczył do pracy w warunkach szczególnych.

Stan faktyczny został ustalony w niezbędnym zakresie do rozpoznania żądania o prawo do emerytury pomostowej.

/dowód z: akt ZUS /.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. J. nie zasługuje na uwzględnienie.

Odwołujący domaga się przyznania prawa do świadczenia na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (tj. Dz.U. z 2018r., poz. 1924 ze zm.)

Zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, [...], przysługuje **pracownikowi**, który spełnia **łącznie** następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) **przed dniem 1 stycznia 1999r.** wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) **po dniu 31 grudnia 2008r.** wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Należy zwrócić uwagę, że na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej przysługuje także osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, o ile osoba ta:
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, co oznacza, że osoba ta:

- urodziła się po dniu 31 grudnia 1948 roku,
- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat,
- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn,
- ma okres składkowy i nieskładkowy, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn,
- przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywała prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych lub art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020r., poz. 53 ze zm.),
- nastąpiło z nią rozwiązanie umowy o pracę.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle art. 4 i 49 ustawy o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze (w rozumieniu tej ustawy lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy o emeryturach pomostowych, a więc po 1 stycznia 2009r. Natomiast osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy „szczególnej” według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych) – wyrok z 13 marca 2012r., II UK 164/11, opublikowany w OSNP z 2013r., Nr 5-6, poz. 62).

Należy podkreślić, że przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących. Instytucja wcześniejszej emerytury podlega ścisłej wykładni. Przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych muszą być spełnione łącznie, co oznacza, że brak choćby jednego z tych warunków powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych – wyroki Sądów Apelacyjnych: w B. z dnia 11 września 2012 roku, w sprawie III AUa 440/12, opublikowany w LEX Nr 1220435 oraz we W. z dnia 26 kwietnia 2012 roku, w sprawie III AUa 252/12, opublikowany w LEX Nr 1164689.

Z cytowanej normy prawnej wynika, że emerytura pomostowa przysługuje wyłącznie pracownikom, a więc osobom, które wykonywały prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w ramach stosunku pracy. Zatem ten sam rodzaj pracy, ale wykonywanej w ramach np. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub umowy zlecenia – nie stanowi podstawy do przyznania emerytury pomostowej. Nie wymaga się jednak, aby osoby te podlegały ubezpieczeniom pracowniczym bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę pomostową. Należy zgodzić się z poglądem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G., że ustawa o emeryturach pomostowych nie utożsamia pojęcia „pracownik” z osobą aktualnie pozostającą w stosunku pracy, bowiem zgodnie z art. 4 prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, z którym nastąpiło rozwiązanie stosunku pracy (wyrok z 7 kwietnia 2011r., w sprawie (...) SA/Gd 84/11, opublikowany w LEX Nr 785901).

Ubezpieczony nie spełnia przesłanek prawa do emerytury pomostowej zarówno z art.4 jak i art.49 cytowanych powyżej przede wszystkim z tej przyczyny, że nie spełnił jednego z koniecznych warunków do przyznania tego świadczenia w postaci rozwiązania stosunku pracy – bezspornym jest, że ubezpieczony od 1 września 1995r. do chwili obecnej jest zatrudniony w (...) Sp. z.o.o. w R..

W takiej sytuacji kwestia legitymowania się 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych nie ma znaczenia.

W tym miejscu można tylko dodać, że z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych wynika, że jednym z warunków do przyznania emerytury pomostowej jest wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 roku, jak i po dniu 31 grudnia 2008r. Przed dniem 1 stycznia 1999r. może to być zarówno praca wymieniona w nowych wykazach prac (prace w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych), jak i prace wymienione w załącznikach A lub B

do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 roku, Nr 8, poz. 43 ze zm.). Natomiast po dniu 31 grudnia 2008r. muszą to być prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymienione wyłącznie w nowych wykazach (praca w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

Z materiału dowodowego wynika, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze, co zresztą wskazał w odwołaniu od decyzji zaskarżonej. Niewątpliwie brak jest podstaw do zaliczenia do takiej pracy zatrudnienia ubezpieczonego w firmie (...) Sp. z o.o. na stanowiskach dozoru, bo praca taka nie została wymieniona w załącznikach nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Jednocześnie dla przyznania emerytury na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych ubezpieczony musiałby udowodnić, że do 31 grudnia 2008r. legitymuje się 15 – letnim okresem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze wymienionej w załączniku nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Zdaniem Sądu ubezpieczony wskazany dzień wymaganej pracy nie posiada. Niewątpliwie brak jest podstaw do zaliczenia spornych okresów zatrudnienia, kiedy to – jak wskazał – pracował jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz mechanik samochodowy w kanałach remontowych.

Praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i znajduje się w wykazie A dziale VIII poz. 2. Należy zauważyć, że na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych praca na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony nie jest pracą wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze i stanowisko to nie zostało wymienione w wykazach Nr 1 lub Nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych. Podobnie praca mechanika w kanałach remontowych jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. i znajduje się w wykazie A dziale XIV poz. 16, nie została natomiast wymieniona w załącznikach Nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 3 marca 2011r. uznał, że art. 3 ust. 1-3 ustawy o emeryturach pomostowych oraz załączniki nr 1 i 2 do tej ustawy w zakresie, w jakim pomijają jako przesłankę uzyskania emerytury pomostowej prace [...] kierowców samochodów ciężarowych, [...], są zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i wynikającą z niego zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz z zasadą ochrony praw słusznie nabytych (wyrok w sprawie K 23/09, opublikowany w OTK-A z 2011r., Nr 2, poz. 8).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 listopada 2010r. uznał, że załącznik nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych w związku z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych w zakresie, w jakim nie uwzględnia w wykazie prac o szczególnym charakterze pracy kierowców samochodów ciężarowych oraz wszystkich prac związanych z wysiłkiem energetycznym powodującym w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny organizmu powyżej 8400 kJ u mężczyzn i powyżej 4600 kJ u kobiet, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji (wyrok w sprawie K 27/09, opublikowany w OTK-A z 2010r., Nr 9, poz. 109).

W wymienionych orzeczeniach Trybunał Konstytucyjny przypominał, że z wejściem w życie ustawy o świadczeniach z FUS, która zapoczątkowała reformę systemu ubezpieczeń społecznych (tj. z dniem 1 stycznia 1999r.) nie przewidziano gwarancji uzyskania prawa do emerytury pomostowej z tytułu zatrudnienia w konkretnie określonych warunkach pracy. W przepisach ustawy o świadczeniach z FUS ustawodawca odniósł się jedynie do sytuacji istniejących w przeszłości, tzn. przed dniem wprowadzenia reformy systemu emerytalnego. W toku prac nad nową ustawą, które trwały przez kilka lat, podkreślano konieczność ograniczenia liczby osób uprawnionych do tego typu świadczeń, a także ich wygasający charakter. Celem nowej ustawy, w obliczu niekorzystnych trendów demograficznych, było bowiem przejście z systemu, w którym istniały szerokie możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę do systemu, w którym takie uprawnienia poddawane będą likwidacji (druk sejmowy nr 1070, VI kadencja Sejmu). Tym samym osoby, które podjęły prace uznawane przez dotychczasowe przepisy za prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, nie mogły zasadnie oczekiwać, po wejściu w życie ustawy o świadczeniach z FUS, że tego typu zatrudnienie zagwarantuje im emeryturę pomostową. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że zarówno prawo do emerytury w obniżonym wieku, które przysługiwało na podstawie wcześniejszych przepisów, jak i prawo do emerytury pomostowej stanowią szczególne uprawnienia emerytalne i nie należą do istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, zagwarantowanego w art. 67 Konstytucji. Osoby pozbawione prawa do emerytury pomostowej nabywają bowiem po spełnieniu odpowiednich przesłanek prawo do emerytury „zwykłej” na podstawie ustawy o świadczeniach z FUS. Oznacza to, że prawo do emerytury pomostowej, jako szczególne uprawnienie, mogło zostać przyznane węższej grupie pracowników, w stosunku do kręgu uprawnionych do emerytury w obniżonym wieku.

Na konieczność weryfikacji liczby osób uprawnionych do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym zwracał uwagę także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 maja 2008r., w którym wskazał, że demokratyczne przemiany społeczno-gospodarcze spowodowały, że ubezpieczenie społeczne powinno przestać być wykorzystywane jako instrument rozwiązywania problemów na rynku pracy. Aktualnym problemem jest dziś nie wysyłanie pracowników na wcześniejsze emerytury, lecz ich motywowanie do jak najdłuższej aktywności zawodowej i społecznej, jeśli pozwala na to ich sytuacja psychofizyczna. W obliczu postępu w dziedzinie medycyny pracy oraz BHP i wynikających z tego zmian w sposobie wykonywania pracy istnieje konieczność zweryfikowania przesłanek, którymi kierował się prawodawca w 1983r. przy konstruowaniu preferencyjnych rozwiązań skracania wieku emerytalnego – wyrok w sprawie SK 9/07, opublikowany w (...) – A z 2008r., Nr 4, poz. 60.

Z uwagi na brak łącznego spełnienia przesłanek prawnych określonych w art. 4 lub w art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie ubezpieczonego należało oddalić.

(-) Sędzia Grzegorz Tyrka